POLSKI MIĘDZY JĘZYKAMI

SCENARIUSZ LEKCJI JPJO

Temat: *Czy język polski jest najtrudniejszy na świecie? O statusach polszczyzny, motywacji i języku emocji*

METRYCZKA ZAJĘĆ

POZIOM B1/B2

Karta pracy ma dwie ścieżki: zadania oznaczone [B1+] oraz [B2]. Zadania oznaczone [B1+ i B2] są wspólne dla całej grupy.

CZAS TRWANIA 90 min

Zestaw jest obszerniejszy niż jedna jednostka – osoba prowadząca zajęcia wybiera zadania odpowiednio do grupy; pozostałe ćwiczenia mogą posłużyć jako materiał dodatkowy lub praca domowa.

FORMA słuchanie + praca z tekstem + moduł słowotwórczo-gramatyczny + analiza słownictwa + gra fonetyczna + produkcja językowa (dialog lub projekt grupowy)

MATERIAŁY

- podcast z prof. Anną Seretny
  POLKAst odc. 9. *Język polski jako obcy*; fragmenty:
  - ok. 00–09 min – motywacje, początki nauczania JPJO, akronim JPJO
  - ok. 09–16 min – trzy „twarze” polszczyzny (rodzimy, obcy, odziedziczony) i anegdota Janka i Julki
  - ok. 16–22 min – słownictwo, poziom B2 i przyrost leksykalny
- karta pracy
- transkrypcja wybranych fragmentów (dla grup B1+)
- tablica/flipchart
- markery

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

POLSKI MIĘDZY JĘZYKAMI

SCENARIUSZ LEKCJI JPJO

Temat: *Czy język polski jest najtrudniejszy na świecie? O statusach polszczyzny, motywacji i języku emocji*

METRYCZKA ZAJĘĆ

CELE OGÓLNE

- zapoznanie osób uczących się z pojęciem JPJO (*język polski jako obcy*) i statusami polszczyzny (język: rodzimy, obcy, odziedziczony, drugi)
- refleksja nad motywacjami do nauki języka i rolą emocji w kompetencji językowej
- rozwijanie sprawności rozumienia ze słuchu na naturalnym materiale eksperckim oraz utrwalenie słownictwa i konstrukcji gramatycznych typowych dla wypowiedzi o nauce języków

CELE SZCZEGÓŁOWE. STUDENT POTRAFI

- wyjaśnić różnicę między językiem rodzimym, obcym i odziedziczonym [B1+ i B2]
- opowiedzieć, dlaczego status danego języka może się zmieniać w ciągu życia człowieka (na przykładzie migrantów) [B2]
- zrozumieć i użyć w zdaniu słownictwo związane z nauką języka: *zasób leksykalny*, *przyrost warstwy leksykalnej*, *osłuchać się*, *zanurzenie językowe* [B1+ i B2]
- utworzyć rzeczownik/przymiotnik od czasownika (np. *fascynować się* --> *fascynacja* --> *zafascynowany*) [B1+ i B2]
- przekształcić zdanie osobowe w konstrukcję bezosobową z „się” (*mówi się, że...*) [B2]
- zinterpretować anegdotę o wyznaniu miłości w dwóch językach jako przykład tego, że język najbliższy emocjonalnie nie zawsze pokrywa się z językiem „rodzimym” formalnie [B1+ i B2]

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

NAWA
NARODOWA AGENCJA WYMIANY AKADEMICKIEJ

JAK KORZYSTAĆ Z KARTY PRACY W GRUPIE ZRÓŻNICOWANEJ POZIOMEM

Ćwiczenia oznaczone literami A i B (np. ćw. 1A i 1B, ćw. 5A i 5B, ćw. 8A i 8B) to dwie wersje tego samego zadania – łatwiejsza i trudniejsza. Realizują ten sam cel i sprawdza się je w tym samym momencie lekcji: wystarczy rozdać osobom uczestniczącym w zajęciach odpowiednią wersję, a potem porównać odpowiedzi na forum. Pozostałe ćwiczenia mają jedno oznaczenie poziomu.

MAPA ĆWICZEŃ

ETAP ZAJĘĆ	WERSJA B1+	WERSJA B2
Słownictwo przed słuchaniem	ĆW.1A – podstawowe pojęcia (*język obcy*, *ojczysty*, *migrant*)	ĆW. 1B – pojęcia zaawansowane (język odziedziczony, biegłość, immersja)
Słuchanie rozumienie globalne	ĆW. 2 – zadania A–D (wspólne)	
Słuchanie selektywne i szczegółowe	ĆW. 3 – uzupełnianie luk (bank słów)	ĆW. 4 – krótkie odpowiedzi (bez podpowiedzi)
Słownictwo młodzieżowe	ĆW. 5A – dopasowanie z przykładami	ĆW. 5B – dopasowanie bez podpowiedzi + ćw. 6 (klasyfikacja) i ćw. 7 (Janek i Julka)
Słowotwórstwo	ĆW. 8A – tabela z podpowiedziami	ĆW. 8B – tabela bez podpowiedzi + ĆW. 9 (aspekt)

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

JAK KORZYSTAĆ Z KARTY PRACY W GRUPIE ZRÓŻNICOWANEJ POZIOMEM

MAPA ĆWICZEŃ

ETAP ZAJĘĆ	WERSJA B1+	WERSJA B2
Kontekst i rejestr	ĆW. 10 (konstrukcje bezosobowe) i ĆW. 11A – tłumacz	ĆW. 11B – tłumacz + ĆW. 12 (zdania warunkowe i imiesłowy)
Produkcja językowa	ĆW. 13 – wypowiedź ustna	ĆW. 14 – projekt „Polszczyzna za granicą”

Grupa jednorodna: realizujemy jedną kolumnę. **Grupa mieszana**: osoby uczące się pracują w parach w obrębie swojego poziomu, a sprawdzanie i dyskusja odbywają się wspólnie. Przy ĆW. 13. (dialog) dobrze sprawdza się łączenie w pary „B1+ z B2”.

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1 FAZA WPROWADZAJĄCA | OK. 15 MIN

- **Rozgrzewka językowa (burza mózgów):** lektork/lektorka pyta: *Czy uczyliście się kiedyś języka, który był dla was trudny? Co sprawiało największą trudność?* Zapis propozycji na tablicy [B1+ i B2]
- **Wprowadzenie akronimu JPJO:** *Co oznacza skrót JPJO? Dlaczego gościni go nie lubi, mimo że jest powszechnie używany?* [B1+ i B2]
- **Słownictwo kluczowe:** ĆWICZENIE 1A [B1+] albo ĆWICZENIE 1B [B2] — zanim usłyszycie nagranie
- **Wprowadzenie do tematu:** przedstawienie gościni podcastu – prof. Anny Seretny z Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz głównej tezy odcinka
  (Polszczyzna ma różne „twarze" w zależności od tego, jaki status ma dla danego użytkownika)

2 FAZA REALIZACYJNA (SŁUCHANIE I PRACA Z TEKSTEM) | OK. 50 MIN

Wskazówka. Jeśli tempo wypowiedzi w nagraniu jest za szybkie dla grupy, odtwórz fragment z prędkością 0.85x–0.9x. Grupom B1+ warto puścić każdy fragment dwa razy i rozdać transkrypcję po pierwszym słuchaniu.

KROK A. PIERWSZE SŁUCHANIE – FRAGMENT O MOTYWACJACH I POCZĄTKACH (OK. 00–09 MIN)

- osoby uczące się wykonują ĆWICZENIE 2., zadanie A (prawda/fałsz); przed odsłuchem warto uprzedzić osoby uczące się, aby słuchały uważnie szczegółów (rok, nazwa instytucji, liczba). [B1+ i B2]; weryfikacja odpowiedzi w parach, potem na forum

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami" realizowanego na UwB ze środków NAWA.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

KROK B. DRUGIE SŁUCHANIE – FRAGMENT O TRZECH TWARZACH POLSZCZYZNY (OK. 09–16 MIN)

- osoby uczące się wykonują ĆWICZENIE. 2, zadania B i C [B1+ i B2]; następnie ĆWICZENIE 3. – uzupełnianie luk z bankiem słów [B1+] albo ĆWICZENIE 4. – krótkie odpowiedzi bez podpowiedzi [B2]; sprawdzenie wspólne

KROK C. TRZECIE SŁUCHANIE – FRAGMENT O SŁOWNICTWIE I POZIOMIE B2 (OK. 16–22 MIN)

- osoby uczące się wykonują ĆWICZENIE 2., zadanie D (liczby i fakty)

KROK D. SŁOWNICTWO, SŁOWOTWÓRSTWO I ZNACZENIA

- **„TRZY TWARZE POLSZCZYZNY”**: ĆWICZENIE 5A [B1+] albo ĆWICZENIE 5B [B2]; grupa B2 dodatkowo ĆWICZENIE 6. (klasyfikacja) i ĆWICZENIE 7. (anegdota Janka i Julki)
- **SŁOWOTWÓRSTWO**: ĆWICZENIE 8A [B1+] albo ĆWICZENIE 8B [B2]; grupa B2 dodatkowo ĆWICZENIE 9. (aspekt czasownika)
- **KONTEKST I REJESTR**: ĆWICZENIE 10. i ĆWICZENIE 11A [B1+] albo ĆWICZENIE 11B i ĆWICZENIE 12. (imiesłowy) [B2]

Uwaga. Dla B2: wyjaśnij, dlaczego używa się tej konstrukcji zamiast zdania osobowego – por. ĆWICZENIE 11B.

Komentarz dla lektora/ki. Prof. Anna Seretny podkreśla, że status języka (rodzimy/obcy/odziedziczony) nie jest stały — może się zmieniać w ciągu życia, zwłaszcza u migrantów i ich dzieci. Warto to podkreślić przy sprawdzaniu ĆW. 5.–7., zwłaszcza w grupach, w których są studenci dwujęzyczni lub pochodzący z rodzin migranckich, temat może być dla nich osobiście bliski.

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

3 FAZA PODSUMOWUJĄCA (PRODUKCJA JĘZYKOWA) | OK. 25 MIN

- **Wariant B1+**: wypowiedź ustna (ĆWICZENIE 13.)
- **Wariant B2**: ĆWICZENIE14. – projekt grupowy „Polszczyzna za granicą". Lektor/ka dzieli klasę na 3-osobowe grupy. Każda grupa wybiera jeden kraj (Chiny, Brazylia, Niemcy) i przygotowuje krótką (ok. 1-minutową) prezentację na temat statusu polszczyzny w tym kraju, korzystając z informacji z nagrania.
  W grupie mieszanej: obie aktywności można prowadzić równolegle, a podsumowanie refleksyjne jest wspólne.
  Podsumowanie: [B1+ i B2]: Każda osoba ucząca się kończy zdanie: *Najbardziej zaskoczyło mnie w tym odcinku...* lub odpowiada na pytanie: *W jakim języku wyraziłbyś/wyraziłabyś najważniejsze uczucia, gdybyś znał/a więcej niż jeden język na podobnym poziomie?*

1A – 1: A, 2: D, 3: B, 4: C
1B – 1: C, 2: A, 3: B, 4: D, 5: E
2A – 1: P, 2: F (czekała na nią asystentura w zakładzie literatury angielskiej; JPJO zaczęła uczyć przez przypadek, po zobaczeniu ogłoszenia), 3: P (1989 rok), 4: F (mówi, że nauczanie zawsze było dla niej powołaniem, pasją i przyjemnością)
2B – 1: F (język rodzimy przyswajamy bezwiednie w dzieciństwie, nie znając na początku jego reguł), 2: P, 3: P, 4: P
2C – 1: P, 2: F (12 z 12 osób odpowiedziało – 7 wybrało polski, 5 angielski, czyli mniejszość wybrała angielski), 3: F (przeciwnie – Janek mówił „I love you" nawet sprzedawcy hot dogów, a „kocham cię" rezerwował dla poważnych uczuć), 4: P
2D – 1: B, 2: A, 3: C, 4: D
3 – 1: rodzimego, bezwiednie, 2: obcy, 3: codziennie, 4: Status

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami" realizowanego na UwB ze środków NAWA.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

4 (przykładowe odpowiedzi) – 1: Ponieważ to język pierwszy, w pełni ukształtowany i przyswojony naturalnie w dzieciństwie. Nawet jeśli za granicą migrant rzadziej go używa, pozostaje on trwałą bazą w jego umyśle i językiem bliskim emocjonalnie; 2: Język drugi to język, którego migrant (dorosły) zaczyna używać codziennie w nowym otoczeniu; język odziedziczony to język przekazywany przez migranta jego dzieciom, rozwijany głównie w domu, a nie w pełnym środowisku społecznym; 3: Bo mają z nim kontakt głównie w domu, a nie w szkole czy szerszym otoczeniu społecznym, więc ich słownictwo ogranicza się głównie do tematów domowych

5A – 1: C, 2: A, 3: B

5B – 1: język drugi, 2: język obcy, 3. język rodzimy, 4: język odziedziczony

6 (przykładowe odpowiedzi) – 1: Nie zmieni statusu – pozostaje językiem obcym, ponieważ nie jest używany na co dzień w naturalnym środowisku; 2: Język obcy może przekształcić się w język drugi, ponieważ osoba zaczyna się nim posługiwać codziennie w nowym otoczeniu; 3: Częściowo tak – kontakt z językiem się poszerza, ale wciąż jest ograniczony wymiarem godzin; język może pozostać bliższy statusowi odziedziczonemu niż w pełni rodzimemu

7 – odpowiedzi otwarte – do dyskusji w parach, potem na forum

8A – zafascynowany, motywować, uczyć/nauczać, posługiwanie się/posłużenie się, posługujący się

8B – fascynacja/zafascynowany; motywacja/motywować; znaczenie/znaczyć/znaczący; posługiwanie się/posługiwać się/posługujący się; przyrastać/rosnący

11A – odpowiedź otwarta — nauczyciel sprawdza poprawność i naturalność sformułowań

11B – 1: Uważa się, że polski jest trudnym językiem; 2: Mówi się, że słownictwo na poziomie B2 jest kluczowe; 3: Zauważa się rosnące zainteresowanie polskim w Chinach i Brazylii

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami" realizowanego na UwB ze środków NAWA.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

12 – przykładowe zdania oparte na wywiadzie:
Ucząc się: Ucząc się codziennie, robimy szybkie postępy.
Słuchając: Słuchając podcastów, osłuchujemy się z językiem.
Poznając: Poznając kulturę i polskie artefakty, znacznie łatwiej zapamiętujemy nowe słownictwo.
Wyjeżdżając: Wyjeżdżając za granicę jako dorośli ludzie, mamy już w pełni ukształtowany system językowy.
Mówiąc: Mówiąc bardzo szybko w codziennych rozmowach, Polacy naturalnie skracają niektóre słowa.
Szukając: Szukając dobrych materiałów w sieci, warto poprosić lektora o wskazanie najbardziej wartościowych podcastów.
Mieszkając: Mieszkając przez wiele lat w Brazylii, potomkowie migrantów wciąż dbają o swój język odziedziczony.

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami" realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

ĆWICZENIE 1A.
Słownictwo – przed słuchaniem [B1+]

	SŁOWO		ZNACZENIE
1	Język obcy	A	Język inny niż rodzimy, którego uczymy się (np. w szkole lub na kursie) poza krajem lub środowiskiem, gdzie mówi się nim na co dzień.
2	Język ojczysty/rodzimy	B	Osoba, która zmienia miejsce zamieszkania i przenosi się do innego kraju lub regionu (na pewien czas lub na stałe).
3	Migrant	C	Powód, dla którego ktoś chce się czegoś nauczyć.
4	Motywacja	D	Język, w którym mówimy od dziecka.

ODPOWIEDZI: 1: ____ | 2: ____ | 3: ____ | 4: ____

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

ĆWICZENIE 1B.
Słownictwo kluczowe – przed słuchaniem [B2]

SŁOWO	ZNACZENIE
1 Język odziedziczony	A Wysoki poziom sprawności w posługiwaniu się językiem.
2 Biegłość językowa	B Immersja, stały kontakt z językiem w naturalnym środowisku.
3 Zanurzenie językowe	C Język mniejszościowy, przyswajany w rodzinie (w domu), podczas gdy w szerszym otoczeniu społecznym dominuje inny język.
4 Status języka	D Rola/funkcja, jaką dany język pełni w życiu konkretnej osoby.
5 Akronim	E Skrótowiec utworzony z pierwszych liter wyrażenia (np. JPJO).

ODPOWIEDZI: 1: ____ | 2: ____ | 3: ____ | 4: ____| 5: ____

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

ĆWICZENIE 2. PRAWDA CZY FAŁSZ? [B1+ I B2]

Uwaga. Zdania są podchwytliwe. Słuchaj uważnie szczegółów – liczb, nazw i słówek typu *tylko*, *nigdy*, *zawsze*.

ZADANIE 2A.

Posłuchaj fragmentu o motywacjach i początkach (ok. 00–09 min).

	PRAWDA	FAŁSZ
Gościni studiowała filologię angielską, zanim zaczęła uczyć języka polskiego.		
Gościni od razu, jeszcze na studiach, planowała uczyć języka polskiego jako obcego.		
Gościni zaczęła uczyć języka polskiego jako obcego pod koniec lat 80.		
Gościni twierdzi, że nauczanie JPJO to dla niej wyłącznie praca, a nie pasja.		

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

ZADANIE 2B.

Posłuchaj fragmentu o trzech twarzach polszczyzny (ok. 09–16 min).

	PRAWDA	FAŁSZ
Język rodzimy to taki, którego uczymy się świadomie, znając od razu jego reguły gramatyczne.		
Język obcy może pozostać obcy nawet wtedy, gdy ktoś posługuje się nim bardzo dobrze, jeśli nie używa go na co dzień.		
Język drugi to język, którym migrant zaczyna się posługiwać codziennie po zamieszkaniu w nowym kraju.		
Język odziedziczony to język używany w domu w środowisku, w którym na co dzień dominuje inny język (np. u potomków migrantów lub mniejszości).		

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

ZADANIE 2C.

Posłuchaj anegdoty o Janku i Julce (ok. 12–15 min).

	PRAWDA	FAŁSZ
Wszyscy studenci z tej grupy w Kanadzie urodzili się w Polsce.		
Większość studentów w eksperymencie wybrała angielski jako język wyznania miłości.		
Janek uważał, że angielskie „I love you” jest zbyt poważne, by mówić je często.		
Julka powiedziałaby „kocham cię” tylko rodzinie, nigdy chłopakowi.		

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

ZADANIE D. LICZBY I FAKTY.
Połącz liczbę z faktem, o którym mówi gościni.

LICZBA	FAKT
1 1989	A Tyle słów zna orientacyjnie przeciętny rodzimy użytkownik języka (górna granica).
2 20 000–40 000	B Rok, w którym gościni zaczęła uczyć języka polskiego jako obcego.
3 1000	C Liczba najczęściej używanych wyrazów pokrywająca większość codziennej komunikacji mówionej.
4 kilkanaście	D Liczba uniwersytetów w Chinach, na których naucza się języka polskiego.

ODPOWIEDZI: 1: ____ | 2: ____ | 3: ____ | 4: ____|

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

ĆWICZENIE 3.
Uzupełnij luki [B1+].

rodzimy, codziennie, obcy, bezwiednie, status

1. Języka ..... uczymy się od dziecka i przyswajamy go ..... .
2. Nawet jeśli ktoś bardzo dobrze zna dany język, może on dla niego pozostać ..... , jeśli nie używa go na co dzień.
3. Jeśli migrant zamieszkuje w nowym kraju i zaczyna używać nowego języka ..... , ten język staje się dla niego językiem drugim.
4. ..... danego języka dla konkretnej osoby może się zmieniać w ciągu życia.

ĆWICZENIE 4.
Krótka odpowiedź [B2].

1. Dlaczego język rodzimy pozostaje rodzimy nawet wtedy, gdy migrant zamieszka za granicą?
.....
2. Czym różni się język drugi od języka odziedziczonego?
.....
3. Dlaczego dzieci migrantów mówiące językiem odziedziczonym mają często ograniczone słownictwo na tematy niezwiązane z domem?
.....

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

ĆWICZENIE 5A. TRZY TWARZE POLSZCZYZNY
Dopasuj sytuację do statusu języka [B1+].

	SYTUACJA		STATUS JĘZYKA
1	Dziecko uczy się języka od urodzenia, w domu.	A	Język obcy
2	Dorosły uczy się języka polskiego na kursie za granicą.	B	Język odziedziczony
3	Dziecko polskich migrantów mówi po polsku tylko w domu.	C	Język rodzimy

ODPOWIEDZI: 1: ____ | 2: ____ | 3: ____

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

ĆWICZENIE 5B. TRZY TWARZE POLSZCZYZNY
Dopasuj termin do sytuacji bez podpowiedzi [B2].

język rodzimy, język obcy, język drugi, język odziedziczony

SYTUACJA	STATUS JĘZYKA
Migrant, który zamieszkał w Polsce, używa polskiego codziennie w pracy i w sklepie, ale jego język serca pozostaje inny.	.....
Osoba nigdy niemieszkająca w Polsce, uczy się polskiego z podręczników i online.	.....
Dziecko, które od urodzenia słyszy tylko jeden język i przyswaja go bezwiednie.	.....
Wnuk polskich emigrantów, który zna polski głównie z rozmów z babcią.	.....

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

ĆWICZENIE 6. KLASYFIKACJA – STATUS JĘZYKA MOŻE SIĘ ZMIENIAĆ [B2]

Zdecyduj, jak zmienia się (lub nie) status języka w poniższych sytuacjach.

1. Osoba uczy się polskiego jako obcego, ale nigdy nie zamieszkuje w Polsce. Czy jej polski zmieni status na „drugi”? Dlaczego tak/nie? .....
   .....
2. Osoba uczy się polskiego jako obcego, a potem przeprowadza się na stałe do Polski. Co się zmienia? .....
   .....
3. Dziecko migrantów mówi po polsku w domu, ale idzie do polskiej szkoły za granicą. Czy to zmienia status języka? .....
   .....

ĆWICZENIE 7. ANEGDOTA JANKA I JULKI – DYSKUSJA [B2]

1. Dlaczego gościni uważa, że ta anegdota pokazuje, że „uwewnętrznienie języka” może przebiegać różnie u osób o bardzo podobnej biografii językowej?
   .....
   .....
   .....
   .....
2. Czy zgadzasz się, że język, w którym wyrażamy najgłębsze emocje, niekoniecznie jest tym, który uznajemy formalnie za „ojczysty”? Uzasadnij.
   .....
   .....
   .....
   .....

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

ĆWICZENIE 8A. RODZINA WYRAZÓW [B1+]

RZECZOWNIK	CZASOWNIK	PRZYMIOTNIK/IMIESŁÓW
fascynacja	fascynować się	.....
motywacja	.....	zmotywowany
nauczanie	.....	nauczony
.....	posługiwać się	.....

ĆWICZENIE 8B. RODZINA WYRAZÓW – UZUPEŁNIJ SAMODZIELNIE [B2]

RZECZOWNIK	CZASOWNIK	PRZYMIOTNIK/IMIESŁÓW
.....	fascynować się	.....
.....	.....	zmotywowany
znaczenie	.....	znaczący
.....	posługiwać się	.....
przyrost	.....	rosnący

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

ĆWICZENIE 10. KONSTRUKCJE BEZOSOBOWE – ROZPOZNAWANIE [B1+ I B2]
Znajdź w poniższych zdaniach (opartych na nagraniu) konstrukcję bezosobową i podkreśl ją.

1. Mówi się, że przeciętny rodzimy użytkownik zna 20–40 tysięcy słów.
2. Uważa się, że poziom B2 jest jednym z trudniejszych.
3. Można powiedzieć, że status języka bywa płynny.

ĆWICZENIE 11A. TŁUMACZ [B1+]
Powiedz to samo innymi słowami.

1. Ten język jest mi bardzo bliski. --> .....
   .....
2. On zna dużo słów, ale rzadko ich używa. --> .....
   .....
3. Ona mieszka za granicą, ale wciąż czuje, że polski jest jej językiem. --> .....
   .....

ĆWICZENIE 11B. TŁUMACZ – KONSTRUKCJE BEZOSOBOWE [B2]
Przekształć zdania osobowe na bezosobowe (z *się*).

1. Ludzie uważają, że polski jest trudnym językiem. --> .....
   .....
2. Naukowcy mówią, że słownictwo na poziomie B2 jest kluczowe. --> .....
   .....
3. Można zauważyć rosnące zainteresowanie polskim w Chinach i Brazylii. -->
   .....

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

ĆWICZENIE 12. IMIESŁOWY [B2] – PRZYSŁÓWKOWE (WSPÓŁCZESNE)
Utwórz imiesłów od podanego czasownika i ułóż z nim zdanie.
PRZYKŁAD: wychodzić | Wychodząc z własnego języka, zaczynamy patrzeć na niego inaczej.

1. **uczyć się** --> .....; zdanie:
   .....
2. **słuchać** --> .....; zdanie:
   .....
3. **poznawać** --> .....; zdanie:
   .....
4. **wyjeżdżać** --> .....; zdanie:
   .....
5. **mówić** --> .....; zdanie:
   .....
6. **szukać** --> .....; zdanie:
   .....
7. **mieszkać** --> .....; zdanie:
   .....

ĆWICZENIE 13. WYPOWIEDŹ USTNA – MINIVLOG LUB WYSTĄPIENIE: *MOJA POLSKA HISTORIA*
Wyobraź sobie, że jesteś influencerem i nagrywasz krótki filmik (vlog) na swoje media społecznościowe lub przygotowujesz krótkie, 2-minutowe wystąpienie dla swojej grupy. Opowiedz o swojej osobistej relacji z językiem polskim.
W swojej wypowiedzi ustnej:

1. **Określ swój językowy status**: powiedz, czym jest dla Ciebie język polski – językiem obcym, drugim (bo mieszkasz w Polsce), czy może odziedziczonym (bo Twoja rodzina ma polskie korzenie).

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami" realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

2. **Opisz swoją motywację**: dlaczego uczysz się polskiego? Czy Twój powód jest praktyczny (studia, praca), czy może bardzo nietypowy lub osobisty (np. miłość do polskiej muzyki, kina, podróży)?
3. **Odczaruj trudności**: prof. Anna Seretny w wywiadzie mówi, że mit o „najtrudniejszym języku świata" wcale nie pomaga w nauce. Jak to wygląda u Ciebie? Co w języku polskim sprawia Ci największą trudność (np. gramatyka, wymowa), a co uważasz za całkiem proste?

Wskazówka do przygotowania. Masz 3 minuty na przygotowanie. Nie zapisuj całych zdań na kartce. Zrób tylko krótką listę haseł (słów-kluczy), na które będziesz patrzeć podczas mówienia.

Przydatne zwroty [B1] ułatwiające mówienie:

- *Chciał(a)bym Wam dzisiaj opowiedzieć o...*
- *Dla mnie język polski to przede wszystkim...*
- *Zdecydowałem/am się na naukę, ponieważ...*
- *Zgadzam się z opinią prof. Seretny, że...*
- *Największym wyzwaniem jest dla mnie..., ale za to bardzo lubię...*

Uwaga. Student/ka może nagrać swoją wypowiedź na telefon jako zadanie domowe (np. trwające 1,5–2 min wideo/audio) lub zaprezentować ją na żywo przed całą klasą.

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami" realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

ĆWICZENIE 14. PROJEKT GRUPOWY „POLSZCZYZNA ZA GRANICĄ” [B2]
Nauczyciel dzieli klasę na 3-osobowe grupy. Każda grupa wybiera jeden kraj wspomniany w nagraniu (Chiny, Brazylia, Niemcy) i przygotowuje krótką (ok. 1-minutową) prezentację.
Prezentacja musi zawierać:

- status polszczyzny w tym kraju (język obcy nauczany na uczelniach? język urzędowy w niektórych gminach? język diaspory?)
- przykładową liczbę/fakt z nagrania
- własną hipotezę, dlaczego polski zyskuje tam na znaczeniu

Po prezentacjach grupa dyskutuje, który przykład był dla niej najbardziej zaskakujący.

PRACA DOMOWA (DO WYBORU)

- **Mój status językowy [B1+]**. Napisz krótki tekst (8–10 zdań): *Czy znasz jakiś język, którego status (obcy/drugi/odziedziczony) zmienił się dla Ciebie albo kogoś, kogo znasz?* Użyj co najmniej dwóch słów z lekcji.
- **Obserwator polszczyzny za granicą (projekt) [B2]**. Poszukaj w Internecie informacji o tym, jak język polski funkcjonuje w jednym z krajów niewspomnianych w nagraniu (np. USA, Wielka Brytania, Argentyna). Przygotuj krótką notatkę (5–6 zdań): status języka, przybliżona liczba użytkowników, ciekawostka.

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.

KARTA PRACY
POLKAst, odc. 9. *Język polski jako obcy*

Wskazówki dodatkowe dla nauczyciela

- Zestaw ćwiczeń jest celowo obszerny – nie należy realizować wszystkich w ciągu jednych zajęć; sugerowany rdzeń dla B1+: ĆWICZENIA: 1A, 2 (A–D), 3, 5A, 8A, 10, 11A, 13; sugerowany rdzeń dla B2 – ĆWICZENIA: 1B, 2 (A–D), 4, 5B, 7, 8B, 11B, 12 + 14 (projekt); reszta jako materiał dodatkowy, praca domowa lub druga jednostka.
- Grupom B1+ warto rozdać transkrypcję fragmentów po pierwszym słuchaniu i odtwarzać nagranie z prędkością 0.85x; grupy B2 mogą pracować bez transkrypcji.
- Temat statusu języka (rodzimy/obcy/odziedziczony/drugi) może być osobiście bliski studentom dwujęzycznym lub pochodzącym z rodzin migranckich – warto dać przestrzeń na własne przykłady, ale nie wymuszać ich, jeśli temat jest dla kogoś zbyt osobisty.
- Przed zajęciami warto zweryfikować dokładny czas fragmentów (00–09, 09–16, 16–22 min nagrania) z wersją nagrania.

Scenariusze lekcji JPJO powstały w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na UwB ze środków NAWA.